

Survista statistica da la Svizra 2004

Office fédéral de la statistique
Bundesamt für Statistik
Ufficio federale di statistica
Uffizi federal da statistica
Swiss Federal Statistical Office

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10, CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon 032/713 60 11

Telefax 032/713 60 12

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon 032/713 60 60

Telefax 032/713 60 61

Internet: <http://www.statistik.admin.ch>

Declaraziun dals segns:

In strigt (–) empè d'ina cifra munta ch'i n'exista nagut (absolut nulla).

Ina nulla (0 u 0,0 etc.) empè d'ina autra cifra inditgescha in dumber ch'è pli pitschen che la mesadad da l'unitad utilisada la pli pitschna (dentant pli grond che absolut nulla).

Trais puncts (...) empè d'ina cifra muntan che la cifra nun è d'obtegnair u ch'ella è vegnida laschada davent per auters motivs.

Tschertas graficas e tabellas cuntegnan abreviazions per ils nums dals chantuns. Quels vegnan explitgads en la tabella sin pagina 4.

Editur:

Uffizi federal da statistica

Secziun infurmaziun e documentaziun

Avrigl 2004. Cumpara en rumantsch,

tudestg, franzos, talian ed anglais.

Concepziun e redacziun:

Bernhard Morgenthaler

Grafica:

Daniel von Burg

Retschertga ed organisaziun:

Verena Hirsch

Translaziun:

Translaziun dal text original: Lia rumantscha, Cuira

Layout:

Valérie Béguelin

Cuverta:

© Heini Stucki

Numer d'empustaziun:

024-0400

ISBN:

3-303-00273-8

Cuntegn

Geografia	2
Ambient	3
Populaziun	4
Lavur	8
Pajas e pretschs	9
Product naziunal, bilantscha dals pajaments	10
Entradas dals chantuns	11
Structura da manaschi e da branscha	12
Industria e commerzi cun l'exteriur	13
Agricoltura	14
Energia	15
La Svizra e l'Europa	16
Turissem	18
Traffic	19
Construir ed abitar	20
Consum privat	21
Finanzas publicas	22
Bancas, assicuranzas	23
Segirtad sociala	24
Meds da massa	25
Sanadad	26
Scolaziun e scienza	28
Politica	30
Criminalitad	32
Ils chantuns da la Svizra	33

Chara lectura, char lectur

L'uffizi federal da statistica documentescha en bleras fassetas la vita en Svizra.

El rapporta da naschientschas, infurmescha co ch'ils umans creschan si, co ch'els van a scola e co ch'els absolvan pli tard lur scolaziuns spezializadas. El mussa nua ch'els lavuran e tge ch'els gudognan, tge ch'els consumeschan e per tge ch'els dattan uschiglio anc ora daners. El protocolescha quants che maridan en tge vegliadetgna, quants che divorzieschan, vegnan malsauns ed invalids. Quants che cometan delicts e da tge gener da delicts ch'i sa tracta. El mussa co ch'ils umans abitan en noss pajais, quant ditg ch'els vivan e per tge raschuns ch'els moran. El descriva nossas activitads da temp liber, per tge che nus duvrain l'auto, quant che vegn transportà cun camiuns e quant cun la viafier, tge che capita cun noss rument e co ch'i stat cun noss ambient.

Tut quests puncts nun èn dentant be registraziuns da la situaziun mumentana: las datas mussan co che noss pajais è sa sviluppà en ils davos decennis ed ellas permettian er in sguard en il futur.

Ultra da quai pussibileschan adina dapli datas da cumparegliar la Svizra cun auters pajais – in'occupaziun captivanta e savens sorprendenta.

Dr. Adelheid Bürgi-Schmelz, Directura da l'Uffizi federal da statistica (UST)

La survista statistica è ina pitschna selecziun d'ina immensa collecziun da datas disponibla en furma detagliada en differentas medias d'informaziun da l'Uffizi federal da statistica (UST):

- www.statistik.admin.ch: ina vasta collecziun da temas e datas en l'internet.
- L'annuari statistic da la Svizra da 900 paginas cun CD-ROM integrada ed il lexicon statistic online (guarda pagina 4 da la cuverta)
- Comunicaziuns da pressa en furma da newsletter: las comunicaziuns da pressa da l'UST en versiun originala pon vegnir abunadas sco newsletter direct sin vossa adressa electronica – pront e gratuit. (Annunzia sut: www.news-stat.admin.ch)

Sut la medema adressa datti er informaziuns davart las pli novas publicaziuns da l'uffizi u comunicaziuns tematicas.

- Respostas a dumondas specificas dat il center d'informaziun per statistica, telefon 032 713 60 11 u per e-mail: info@bfs.admin.ch.

Il clima en Svizra, 2002

Staziun	Temperatura media °C diff. ¹		Precipitaziuns annualas mm index ²		Summa d'uras suleglivas h index ²	
Lugano (273 m.s.m.)	13,1	1,5	2105	136	2026	100
Basilea-Binningen (316)	11,2	1,5	1048	135	1521	95
Genevra-Cointrin (420)	11,5	1,7	1166	142	1823	108
Neuchâtel (485)	10,9	1,6	1134	122	1653	107
Sion (482)	10,9	1,7	690	115	1973	99
Turitg-SMA (556)	10,4	1,9	1276	118	1620	109
Berna-Liebefeld (565)	9,8	1,6	1316	128	1618	99
Son Gagl (779)	9,1	1,7	1708	137	1421	102
Tavau-Vitg (1590)	4,4	1,6	1228	113	1622	97

Ils pli gronds lais	Surfatscha km ²	Part en % Svizra
Lac Léman	580	59,5
Lai da Constanza	535	32,3
Lac de Neuchâtel	215	100,0
Lago Maggiore	210	19,3

Ils pli lungs flums	Lunghezza km	Quantità d'aua ⁴ en m ³ /s
Rain ³	375	1 056
Ara	295	563
Rodan ³	264	343
Reuss	159	141

Utilisaziun dal terren ⁵	km ²	%
Guaud, bostgaglia	12 716	30,8
Surfatscha agrara utilisabla	9 873	23,9
Economia d'alp	5 378	13,0
Surfatscha da terren abità	2 791	6,8
Auas	1 740	4,2
Autras surfatschas nunproductivas	8 787	21,3
Surfatscha totala	41 285	100,0

Las pli autas muntognas

	Chantun	Autezza m
Pointe Dufour (Mont Rose)	VS	4 634
Dom (Mischabel)	VS	4 545
Weisshorn	VS	4 505
Matterhorn (Mont Cervin)	VS	4 478

Cunfins cun stadis vischins⁶

	km
Italia	734,2
Frantscha	571,8
Germania	345,7
Austria	165,1
Liechtenstein	41,1

Coordinatas

N 47°48'	ladezza nord ad Oberbargen SH
E 10°30'	lunghezza ost al Piz Chavalatsch GR
S 45°49'	ladezza nord a Chiasso TI
W 5°57'	lunghezza ost a Chancy GE

La zona da terren abità è creschida

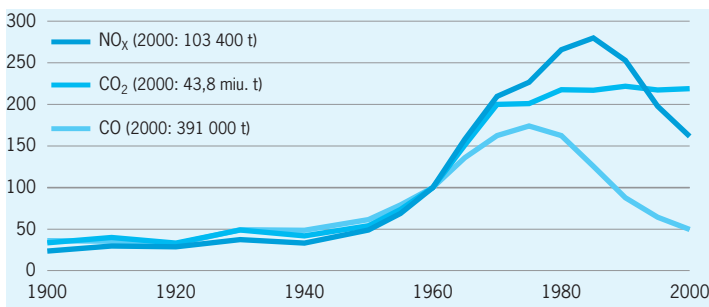
Tenor la statistica d'areal da l'UST è la surfatscha da terren abità creschida dapi l'entschatta dals onns otganta per radund 13%, cunzunt a cust da la surfatscha cultivada. Quai munta ch'igl è vegnì surbajegià mintga secunda stgars in meter quadrat terren da cultura. La mesadad da la surfatscha da terren abità è areal d'edifizis, in terz è areal da traffic (il rest sa reparta sin areals d'industria, parcs ed areals da recreaziun, deponias ed auter). Creschida è era la surfatscha dal guaud, surtut en las regions periferas (pastgiras d'alp allontanadas èn creschidas en).

¹ Differenza da la media da plirs onns en °C
² 100 = media da la seria da mesiraziuns da plirs onns
³ Lunghezza fin al cunfin svizzer
⁴ Media da plirs onns, livel 2002

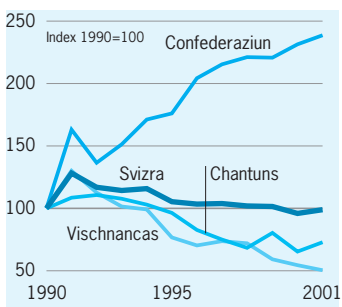
⁵ Statistica d'areal 1992/97
⁶ Senza enclavas
Funtaunas: MeteoSvizra, FAGN, UST

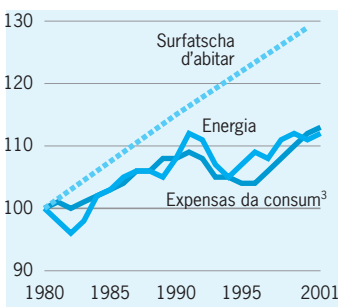
Emissiuns da substanzas nuschaivlas¹ (index 1960=100)

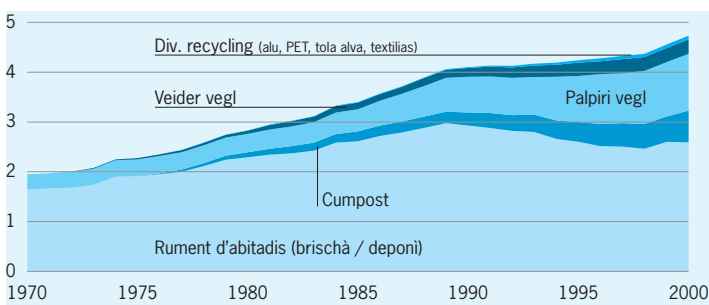
Expensas dal maun public²

Consum (index 1980=100)

Ruments d'abitadis (en miu. t)

¹ A partir dal 1990 factors d'emissiuns dal traffic corregids

² Grevezza natta per pretschs currents

³ Da las chasadas privatas per pretschs constants,

per persuna

Funtauna: UFAGC

Populaziun

Populaziun en ils chantuns e las citads (la fin da l'onn, en 1000)

Chantuns	1980	1990	2000	2002	Esters en % 2002
Turitg (ZH)	1 120,8	1 150,5	1 211,6	1 242,5	22,3
Berna (BE)	911,0	945,6	943,7	950,2	12,3
Lucerna (LU)	294,4	319,5	347,2	352,3	15,5
Uri (UR)	33,5	33,7	35,2	35,2	8,2
Sviz (SZ)	96,6	110,5	130,2	133,3	15,8
Sursilvania (OW)	25,7	28,8	32,4	33,0	11,0
Sutsilvania (NW)	28,3	32,6	38,0	38,9	9,6
Glaruna (GL)	36,1	37,6	38,5	38,4	20,0
Zug (ZG)	75,7	84,9	99,4	102,2	19,9
Friburg (FR)	184,5	207,8	236,3	242,7	14,8
Soloturn (SO)	216,6	226,7	244,0	246,5	17,4
Basilea-Citad (BS)	203,6	191,8	187,7	186,9	28,4
Basilea-Champ. (BL)	219,0	230,1	260,0	263,2	17,8
Schaffusa (SH)	69,0	71,7	73,3	73,9	20,4
Appenzell dador (AR)	47,2	51,5	53,5	53,2	13,7
Appenzell dadens (AI)	12,8	13,6	15,0	15,0	10,0
Son Gagl (SG)	389,0	420,3	449,4	455,2	20,0
Grischun (GR)	161,3	170,4	186,7	186,1	13,6
Argovia (AG)	450,8	496,3	544,3	556,2	19,6
Turgovia (TG)	182,7	205,9	227,3	229,8	19,3
Tessin (TI)	265,6	286,7	310,2	314,6	25,3
Vad (VD)	522,3	583,6	620,3	632,0	27,2
Vallais (VS)	217,8	248,3	276,2	281,0	16,9
Neuchâtel (NE)	157,1	160,6	165,7	167,0	22,9
Genevra (GE)	349,6	376,0	408,8	419,3	37,8
Giura (JU)	64,3	65,7	68,8	69,2	12,1
Svizra	6 335,2	6 750,7	7 204,1	7 317,8	20,3

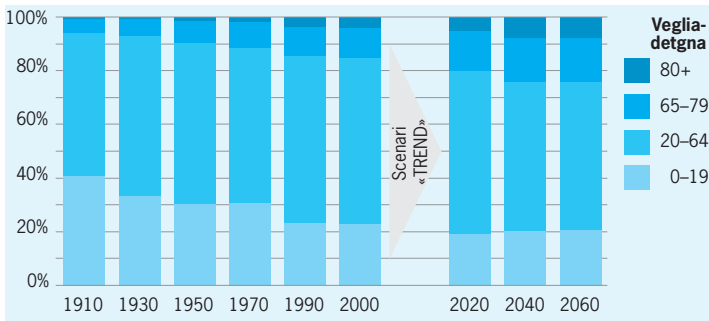
Citads principalas

Turitg	370,1	341,3	337,9	342,5	29,4
Basilea	181,9	171,0	166,0	165,0	30,2
Genevra	156,6	167,2	175,0	177,5	43,6
Berna	146,8	134,6	122,5	122,7	22,8
Losanna	126,3	123,2	114,9	116,3	36,2

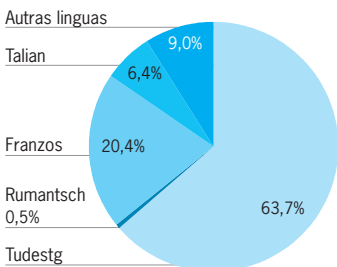
Ina societad pli e pli veglia

Oz datti bler dapli glieud veglia che anc avant 50 onns. Dapi il 1950 è creschì il dumber da las personas sur 64 per pli ch'il dubel, il dumber da las personas sur 80 è oz schizunt bun quatter gia uschè aut. La cifra da las personas sut 20 onns n'è perencunter betg creschida talmain, anzi, dapi ils onns 70 è ella schizunt regressiva. Quest process da vegnir vegl è la consequenza da las meglras aspectativas da vita (p. 26) e dal bass dumber da naschientschas (p. 6). Tenor ils scenaris da populaziun UST vegn quest process anc a cuntinuar ils proxims decennis ed astgass chaschunar, p.ex. en il sector da la segirezza sociala, considerabels problems.

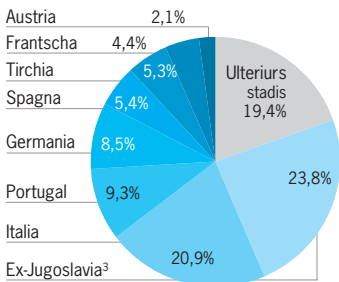
Structura da vegliadetgna

Linguas 2000¹

Derivanza dals esters 2002²

Bleras personas da l'exteriur èn naschidas qua, ma n'han betg il dretg da burgais

La quota da personas da l'exteriur munta a 20,3%. Sch'ins quintass dentant mo quellas personas che abiteschan temporarmain en Svizra, sa reduciss la quota dals esters sin main che 7%. Passa la mesadad dals abitants senza pass svizzer viva dapi passa 15 onns qua u è gia naschida en Svizra. Cumpareglià cun la cifra da naturalisaziuns da 2,6% (2002: 36 500 personas) datti anc adina in grond retardament d'integraziun.

La populaziun estra è giuvna: sin 100 personas en la vegliadetgna da gudogn vegnan mo 8 en la vegliadetgna da renta (Svizzers: 30). En connex cun quai stat er il fatg che 26,5% dals uffants naschids il 2002 en Svizra han ina naziunalitad estra.

Suenter che l'immigraziun è sa sminuida durant plirs onns, crescha il dumber d'immigrants dapi il 1998 puspè. La gronda part da quels vegn dapi il 2000 puspè da pajais europeics. Tar ils burgais da l'Italia e da la Spagna èn ils saldos da migraziun dapi onns negativs – pervi dal grond dumber da returns. Tuttina è il saldo da migraziun da tut l'UE dapi l'onn 2000 puspè positiv.

¹ Populaziun tenor linguas principalas (dumbraziun dal pievel)

² Populaziun estra stabla: 1 484 755 personas. Senza stagiunaris (media annuala 20 351 personas), personas

cun dimora curta (45 729) e personas dal sector d'asil (66 568; incl. personas recepidas provisoriamain).

³ Croazia, Bosnia-Erzegovina, Serbia e Montenegro, Macedonia

Populaziun

Naschientschas, 2002 (naschids vivs)

Total	72 372
Mats sin 100 mattas	106,5
Quota dals naschids ordaifer la lètg (%)	11,7
Naschientschas da plirs uffants	1 119
Naschientschas da schumellins	1 098
Dumber dals uffants sin 100 dunnas ¹	139,5

Mortoris, 2002

Total	61 768
Vegliadetgna dals morts:	
0–19 onns	649
20–39 onns	1 456
40–64 onns	8 776
65–79 onns	17 662
≥80 onns	33 225

Migraziuns internaziunalas, 2002

Persunas immigradas	126 080
da questas esters	103 754
Persunas emigradas	78 425
da questas esters	53 523
Saldo da migraziun	47 655
Svizzers	–2 576
Esters	50 231

Migraziuns internas, 2002²

Total arrivads e partids	403 184
--------------------------	---------

Maridaglias, 2002

Total	40 213
Svizzer/Svizra	20 737
Svizzer/Estra	7 939
Ester/Svizra	6 305
Ester/Estra	5 232
Vegliadetgna media tar la maridaglia:	
Umens nubils	30,5
Dunnas nubilas	28,1

Divorzis, 2002

Total	16 363
Cun uffants minorens (%)	46
Durada da la lètg:	
0–4 onns	2 517
5–9 onns	5 065
10–14 onns	3 278
≥15 onns	5 503
Divorzis sin 100 lètgs (%) ³	40,1

Chasadas privatas, 2000⁴

Total	3 115 399
Chasadas d'ina persuna	1 120 878
Chasadas da famiglia	1 931 860
da questas:	
Pèrs (maridads) senza uffants	850 189
Geniturs cun uffants	898 294
In genitur cun uffants	161 323
Chasadas betg da famiglia	62 661

Ils blers vivan vinavant en ina famiglia⁵

La famiglia tradiziunala è era oz anc la pli frequenta furma da viver. Bunamain trais quarts da la populaziun vivan en partenanzas – 48% cun uffants, 24% senza uffants (2000). 6% vivan mo cun in genitur. La famiglia tradiziunala – pèr maridà cun uffants – è la furma da viver la pli frequenta tar las persunas da 35 fin 49 onns (58%; per cumparegliaziun: pèrs betg maridads cun uffants 2%).

En general vegnan la lètg e la famiglia spustadas adina dapli: mo mintga tschintgavla dunna da las annadas 1965–69 ha gi in uffant avant il 25avel onn da naschientscha; tar las annadas 1945–49 eran quai anc 44%. Las persunas giuvnas bandunan er pli tard la chasa paterna (23% dals umens da las annadas 1970–74 avant il 20avel onn da naschientscha, 45% dals umens da las annadas 1945–49).

¹ Dumber dals uffants che 100 dunnas partureschan en il decurs da lur vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas observads il 2002 tenor vegliadetgna.

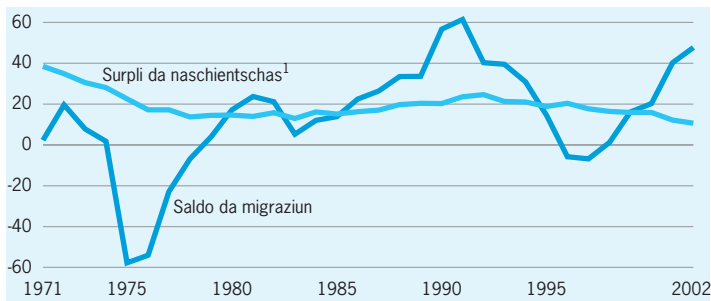
² Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns aifer ina vischnanca.

³ Resumaziun dals divorzis (part da las lètgs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi da l'onn observà)

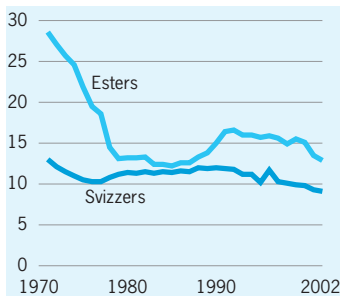
⁴ Dumbraziun dal pievel 2000

⁵ Dumbraziun dal pievel 2000+Mikrozensus Familie 1994/95

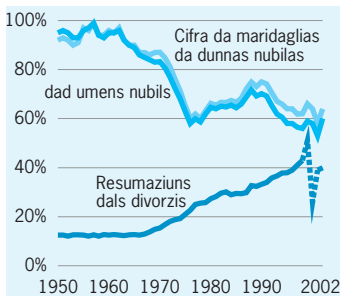
Saldo da migraziun e surpli da naschientschas (en 1000)

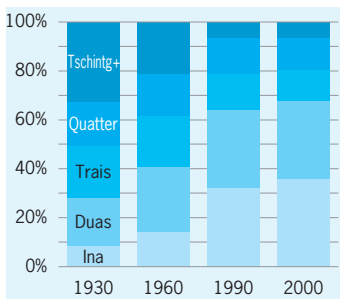
Naschientschas (per 1000 abitants)

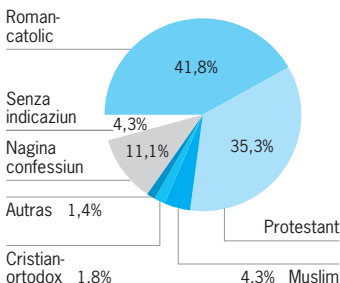
Maridaglias e divorzis²

Grondezza da la chasada³

Religiuns 2000⁴

¹ Naschids vivs – mortoris

² Resumaziun da la cifra da maridaglias: quota d'umens resp. da dunnas nubilas sut 50 che vegnan a maridar en il decurs dal temp, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar da l'onn observà. Resumaziun dals divorzis:

vesair remartga 3, pag. 6

³ Dumber da las personas per chasada.
100% = tut las chasadas privatas (dumbraziun dal pievel, 2000)

⁴ Dumbraziun dal pievel, 2000

Quotas d'activad da gudogn ¹	1971	1980	1991	2000	2002	2003
Total	48,3	48,2	56,8	55,6	56,2	56,3
Dunnas	32,9	34,2	47,6	48,1	49,7	49,9
Umens	64,4	62,9	66,4	63,5	62,9	63,0
Esters	60,4	55,9	66,2	58,9	60,3	59,7
Svizzers	45,9	46,9	54,9	54,8	55,1	55,4

Structura sectoriala

(en %)	1970	1980	1991	2000	2002	2003
Agricultura ed economia forestala	8,5	6,9	4,3	4,5	4,1	4,1
Industria e commerzi	46,2	38,1	30,2	25,7	24,9	23,9
Servetschs	45,3	55,0	65,6	69,8	71,0	72,0

Activitad da gudogn a temp parzial²

(en %)	1970	1980	1991	2000	2002	2003
Umens	...	...	7,2	10,1	10,1	10,7
Dunnas	...	...	48,2	53,3	54,9	56,0
Total	...	...	24,1	28,8	30,0	30,9

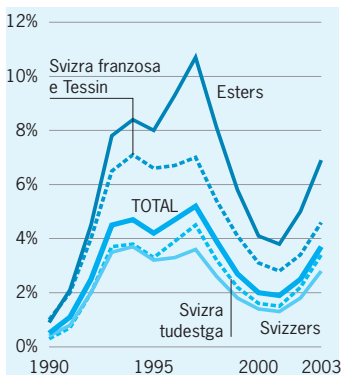
Dischoccupaziun³

	1970	1980	1990	2000	2002	2003
Dischoccupads	104	6 255	18 133	71 987	100 504	145 687
Q. dischocc. a lunga vista ⁴ en %	...	...	6,6	20,1	12,5	15,9
Quota da dischoccupads en %	0,0	0,2	0,5	1,8	2,5	3,7
Umens	...	0,2	0,4	1,7	2,5	3,7
Dunnas	...	0,3	0,6	2,0	2,6	3,7

Dischoccupaziun

La dischoccupaziun è colliada stretgmain cun il svilup conjuntural. Dapi ch'ella ha cuntanschi il livel maximal da 1997 (5,2%), è ella ida enavos fin il 2001 (1,9%) ed è dapi lura puspè s'augmentada. Differentas gruppas da la populaziun en pertutgadas en moda diversa. Las quotas da dischoccupads en relativamain autas tar persunas pauc qualifitgadas e tar persunas da l'exteriur (lur nivel da qualificaziun è en media relativamain bass) sco era en la Svizra latina. Era las dunnas han quotas in pau pli autas ch'ils umens. Tranter las gruppas da vegliadetgna existan dentant mo differenzas minimas.

Quota da dischoccupaziun (media ann.)

¹ Persunas cun e senza gudogn en % da la populaziun (quota d'activad da gudogn brut). A partir dal 1991 valan sco persunas cun activitad da gudogn tut las persunas che lavuran almain 1 ura l'emna (adattaziun a la definiziun da l'uffizi da lavor internaziunal). Ils onns precedents impurtava la durada da lavor minimala 6 uras l'emna. A partir dal 1991 na cumpiglian las quotas da gudogn betg pli il dumber da persunas senza lavor tenor seco, mabain las persunas senza gudogn tenor normas

internaziunalas. 1971: valur media annuala; a partir dal 1980: 2. quartal.

² Grad d'occupaziun <90 %, basa = tut las persunas cun gudogn a la mesadad da l'onn

³ Dischoccupaziun tenor seco. En la tabella sin la p. 16 vegn la dischoccupaziun perencunter registrada tenor normas internaziunalas.

⁴ Durada da la dischoccupaziun > 12 mais
Funtaunas: UST, seco

Gudogn da lavur, 2003¹

Distribuziun en %	classas da gudogn (en 1000 fr.; per onn, brut)				
	<26	26–51,9	52–77,9	78–103,9	≥104
Total	2,3	14,7	38,1	23,9	20,9
Umens	1,7	9,8	37,1	25,8	25,6
Dunnas	4,2	27,9	40,9	18,7	8,3

Index da la paja reala

1993 = 100	1980	1990	1995	2000	2001	2002
Total	91,2	97,8	100,1	100,3	101,8	103,0
Umens	91,3	97,5	99,9	99,9	101,4	102,4
Dunnas	91,1	98,7	100,4	101,6	103,1	104,8

Index dals pretschs da producents e d'import

Matg 2003 = 100, media annuala	1980	1990	1995	2000	2002	2003
Index general	88,5	103,8	104,3	101,6	100,3	99,9

Index naziunal dals pretschs da consum

Matg 2000 = 100, media annuala	1983	1990	1995	2000	2002	2003
Index general	68,7	82,8	96,7	100,3	102,0	102,6

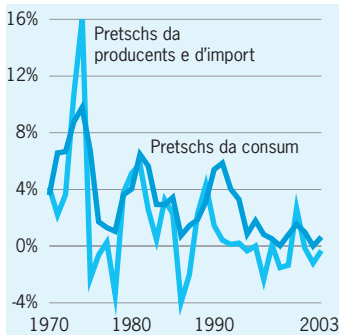
tenor gruppas da consum (elecziun):

Aliments	77,4	92,1	96,9	99,5	104,0	105,4
Fit-chasa	58,5	76,6	96,2	100,2	104,1	104,4
Energia	96,4	81,7	84,6	103,9	98,5	99,5
Tgira da la sanadad	64,2	79,6	96,1	100,0	101,0	101,9
Traffic	68,4	80,5	95,6	100,9	100,5	100,8
Transmissiun d'infurmaziuns	122,2	128,1	155,3	102,5	98,1	97,7

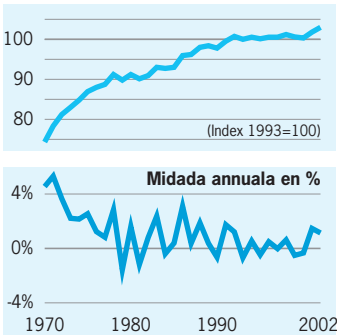
tenor derivanza dals bains:

Svizra	64,0	80,3	97,0	100,1	103,3	104,2
Exteriu	83,3	90,6	95,9	100,9	98,0	98,1

Chareschia annuala

Svilup da las pajas realas

¹ Emploids a temp cumplain senza emprendists

Product naziunal, bilantscha dals pajaments

Product naziunal brut (PNB)

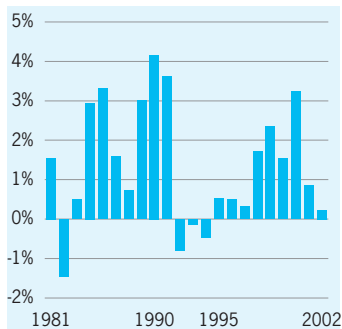
per pretschs currentes

	En milliuns francs		Midadas en %	
	2001 ^p	2002 ^p	nominal	real
Expensas da consum	305 072	310 781	1,9	0,7
Chasadas privatas e POoE ¹	255 982	260 631	1,8	0,7
Stadi	49 090	50 150	2,2	0,8
Equipaments	53 049	47 077	-11,3	-10,1
Construcziuns	40 519	40 922	1,0	2,2
Midada da las provisiuns	-1 839	-3 190	...	...
Entradas nettas da valurs	5 063	926	...	...
Exports	190 652	188 957	-0,9	-0,5
Imports	169 705	157 686	-7,1	-3,1
Product naziunal brut	422 811	427 787	1,2	0,2

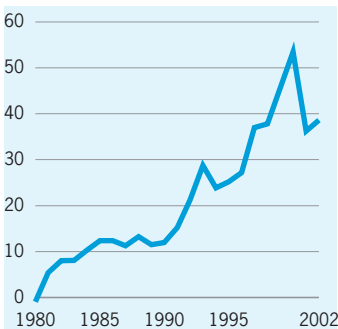
Conto da producziun

Valur da producziun	788 123	792 309	0,5	-0,6
Taglia sin ils products	29 474	28 307	-4,0	-1,6
- Subvenziuns dals products	4 018	3 745	-6,8	-9,7
- Prestaziuns preliminaras	390 767	389 085	-0,4	-1,3
Product naziunal brut	422 811	427 787	1,2	0,2

Svilup dal PNB (real)

Saldo da la bilantscha dals pajaments (en mia. fr.)

Bilantscha dals pajaments, 2002^p

Bilantscha da la rendita

	En milliuns francs		
	Entradas	Expensas	Saldo
Traffic da rauba	143 466	138 305	5 162
Servetschs	45 790	23 732	22 057
Entradas da chapital e da lavur	64 572	46 672	17 900
Transferiments currentes	16 670	23 184	-6 513
Total	270 498	231 893	38 606

¹ En Svizra; POoE = organisaziuns privatas senza caracter da gudogn en servetsch da las chasadas

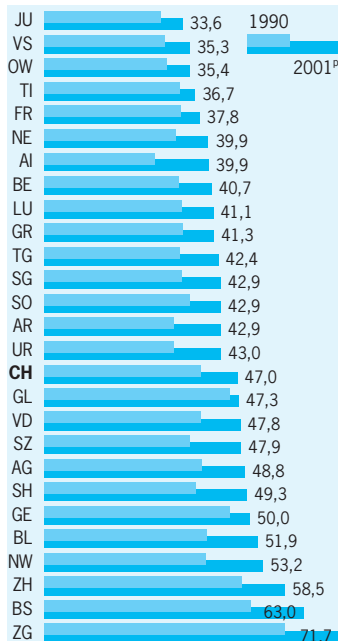
^p Provisori
Funtaunas: UST, Banca naziunala svizra

Entradas dals chantuns, 2001^P

Total	miu. fr.	%	Midadas ¹
ZH	72 504	21,3	-6,6
BE	38 796	11,4	3,6
LU	14 319	4,2	5,0
UR	1 468	0,4	1,9
SZ	6 235	1,8	2,2
OW	1 151	0,3	7,3
NW	1 989	0,6	-10,8
GL	1 796	0,5	-16,7
ZG	7 191	2,1	-6,7
FR	9 055	2,7	3,4
SO	10 425	3,1	4,5
BS	11 978	3,5	-25,7
BL	13 415	3,9	1,9
SH	3 593	1,1	-0,1
AR	2 273	0,7	2,7
AI	588	0,2	-8,3
SG	19 356	5,7	5,1
GR	7 782	2,3	-0,2
AG	26 655	7,8	4,7
TG	9 639	2,8	4,6
TI	11 181	3,3	-4,1
VD	30 272	8,9	-2,4
VS	9 692	2,8	4,0
NE	6 645	1,9	-3,6
GE	20 763	6,1	-12,0
JU	2 263	0,7	-2,1
Svizra	341 020	100,0	-2,4

Per abitant (en millis francs)

Grondas differenzas tranter ils chantuns

Las quotas dals singuls chantuns a l'entrada naziunala èn fitg differentas. Quai è d'attribuir per gronda part al dumber varià d'abitants: il pli grond chantun, Turtig, gudogna radund diesch gia uschè blier sco ils tschintg pli pitschens chantuns ensemen.

Las entradas dals chantuns per abitant infurmeschan mo cun resalvas davart la bainstanza materiala en in chantun. Sper las entradas da las chasadas privatas cumpiglian quellas numnadain era las entradas da las societads da chapital sco era quellas da l'economia publica e da las assicuranzas socialas. Ultra da quai vegnan las entradas da las societads da chapital attribuidas mintgamai al chantun da domicil dal proprietari u al chantun, en il qual sa chatta la sedia principala da l'interpresa. La pli auta entrada naziunala per abitant cuntanschan dapi onns ils chantuns Zug e Basilea-Citad (gist en quests chantuns è natiralmain era la quota da las societads da chapital particularmain auta).

^P Provisori

¹ Midada 2000–2001 en %

Structura da manaschi e da bransch

Dumber da las interpresas	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Industria, commerzi	73 966	74 832	75 347	75 989	0,8
Servetschs	216 810	222 828	237 102	241 750	1,9
Grondezzas					
0–9 emploiads ¹	246 781	256 343	272 865	276 596	1,4
10–49 emploiads ¹	35 479	33 435	32 029	33 145	3,5
50–249 emploiads ¹	7 159	6 629	6 340	6 700	5,7
≥250 emploiads ¹	1 357	1 253	1 215	1 298	6,8
Total	290 776	297 660	312 449	317 739	1,7

Emploiads	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Industria, commerzi	1 291 700	1 114 630	1 024 476	1 046 909	2,1
Servetschs	2 469 209	2 434 185	2 446 952	2 621 559	7,2
Emploiads per interpresa					
Industria, commerzi	17,5	14,9	13,6	13,8	1,5
Servetschs	11,4	10,9	10,3	10,8	4,9

Las pli grondas branschas (Emploiads)	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Servetschs sanitar e socials	325 445	354 494	374 506	400 747	7,0
Commerzi en detagl e reparatura	389 331	357 456	341 279	356 535	4,5
Servetschs per interpresas ²	255 342	254 265	264 665	304 603	15,1
Industria da construcziun	383 378	338 049	291 121	293 689	0,9
Instrucziun	200 792	214 144	220 959	236 304	6,9
Hotellaria / restauraziun	234 292	221 314	216 690	222 937	2,9
Commerzi a l'engrossa ³	206 736	187 866	189 382	180 785	–4,5
Administraziun publica ⁴	127 206	126 198	127 290	131 836	3,6
Commerzi da credits	133 750	122 576	116 945	124 713	6,6
Construcziun da maschinas	174 247	115 813	111 919	109 235	–2,4

Midada da structura e dominanza dals MPM cuntinueschan

La structura da las branschas da l'economia svizra è sa midada vinavant ils onns novanta. Branschas economicas tradiziunalmain fermas dal sector da producziun, sco p.ex. la construcziun da maschinas e l'industria da construcziun, han subì considerablas sperditas d'occupaziun. Las branschas da servetschs, sco p.ex. ils servetschs sanitar e socials e l'instrucziun, èn percenter creschidas fitg. La cumpart dal sector da servetschs a l'occupaziun totala è creschida tranter 1991 e 2002 da 66% sin 72%.

Ils manaschis pitschens e mesauns (MPM), pia las interpresas cun main che 250 emploiads, domineschan vinavant. Els cumpiglian 99,7% da las interpresas da l'economia privata, dus terzs dals emploiads lavuran en quels (2001).

¹ Dumber d'emploiads a temp parzial converti en equivalents a temp cumplain

² T.a. cussegliaziun da dretg e d'interpresa, biro d'architettura e d'inschigners, reclama

³ Incl. intermediaziun commerciala

⁴ Incl. assicuranza sociala

Industria e commerzi cun l'exteriur

Producziun industriala

Media annuala 1995 = 100

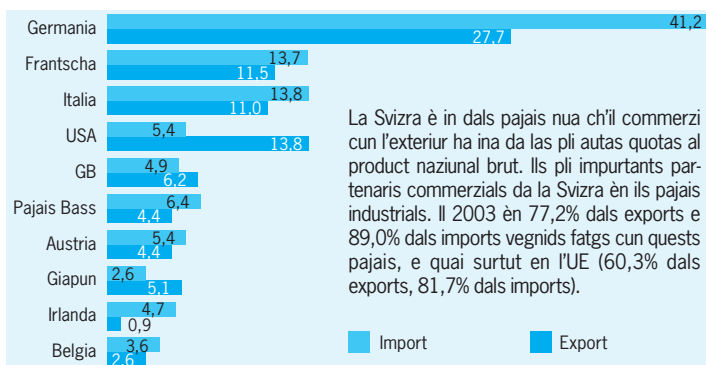
	1990	1995	1999	2000	2001	2002 ^p
Total manaschis d'elavuraziun; industria	97	100	112,7	123,2	121,8	115,4
Aliments e bavrondas; elavuraziun da tubac	98	100	94,8	93,9	90,0	90,6
Textilias e vestgadira	109	100	87,2	85,3	74,9	69,2
Rauba da tgirom e chalzers	199	100	63,1	65,7	67,4	57,3
Elavuraziun da laina (senza mobiglias)	110	100	106,7	112,0	107,4	107,8
Manaschis da palpiri, chartun, edizien e stampa	95	100	114,7	128,7	118,6	107,2
Industria chimica	70	100	152,0	163,0	172,0	181,7
Rauba da gumma e da materia sintetica	107	100	109,7	115,4	116,7	113,0
Auters products da minerals na metallics	124	100	105,3	128,0	153,7	141,8
Elavuraziun da metal	117	100	110,4	124,1	128,7	116,4
Maschinas	...	100	105,5	123,2	120,8	108,1
Electronica, mecanica fina, optica, uras	...	100	114,2	124,7	114,2	104,0
Construcziun da vehichels	...	100	82,9	96,9	95,6	89,4

Commerzi cun l'exteriur

en milliuns francs

	Import			Export		
	1990	2002	2003	1990	2002	2003
Total	96 611	123 125	123 778	88 257	130 381	130 662
da quai:						
Products agrars e forestals	8 095	9 864	10 287	2 998	4 219	4 341
Textilias, vestgadira, chalzers	8 806	8 625	8 538	4 984	3 726	3 813
Chemicalias	10 624	27 255	27 299	18 425	44 846	45 030
Metals	9 025	9 329	9 704	7 537	9 744	9 919
Maschinas, electronica	19 794	25 925	25 601	25 527	31 692	30 832
Vehichels	10 230	12 843	13 348	1 485	3 742	4 099
Instruments, uras	5 786	8 167	7 499	13 330	22 602	22 638

Ils pli impurtants partenaris commercialis 2003 (en mia. fr.)

La Svizra è in dals pajais nua ch'il commerzi cun l'exteriur ha ina da las pli autas quotas al product naziunal brut. Ils pli impurtants partenaris commercialis da la Svizra èn ils pajais industrialis. Il 2003 èn 77,2% dals exports e 89,0% dals imports vegnids fatgs cun quests pajais, e quai surtut en l'UE (60,3% dals exports, 81,7% dals imports).

Agricoltura

Surfatscha agrara utilisabla (en ha)	1990	2000	2002	Midadas en % 1990–2002
Ers averts	312 606	292 548	288 617	–7,7
Prads artificials	90 319	115 490	118 978	31,7
Prads nativals e pastgiras ¹	634 719	629 416	627 059	–1,2
Viticultura	12 403	13 223	13 485	8,7
Pomicultura	7 336	7 857	7 808	6,4
Ulteriura surfatscha utilisabla	11 107	13 958	13 824	24,5
Total	1 068 490	1 072 492	1 069 770	0,1

Manaschis agriculs	1990	2000	2002	1990–2002
0–3 ha surfatscha agricula utilisabla	19 819	8 371	7 784	–60,7
3–10 ha	27 092	18 542	16 700	–38,4
10–20 ha	31 630	24 984	23 640	–25,3
20–50 ha	13 590	17 433	17 922	31,9
>50 ha	684	1 207	1 375	101,0
Total	92 815	70 537	67 421	–27,4
da quels manaschis d'agricultura biologica	896	4 902	5 897	...
en %	1,0	6,9	8,7	...

Persunas occupadas	1990	2000	2002	1996–2002
Umens	161 484	129 161	123 525	–18,1
Dunnas	92 077	74 161	73 411	–1,5

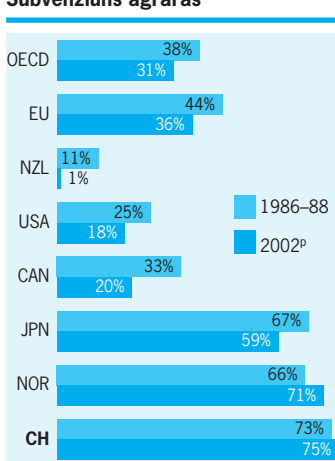
Consum e produczion, 2002

	Cons. (kg) ²	Prod. (%) ³
Latg da consum	99,0	97,4
Verdura	87,9	55,6
Fritgs	93,3	39,3
Graun	73,0	54,2
Charn (net)	52,8	80,2
Tartuffels	43,4	93,2
Zutger	51,5	57,7
Grass vegetals, ielis	16,0	19,8
Chaschiel grass	15,6	112,7
Ovs	10,6	47,1
Peschs, crustaceas	7,6	3,1
Paintg	5,7	98,0

Produczion

en miu. fr.	2001	2002 ^p	2003 [*]
Total	9 413	9 593	9 000
da quai products	5 065	5 018	4 933
d'animals en %	53,8	52,3	54,8

Subvenziuns agraras⁴

¹ Senza pastgiras d'alpegiar

² Per persuna

³ Produci en Svizra, en % dal consum

⁴ Quota da las subvenziuns en % da la valor da produczion agrara

^p Valurs provisorias

^{*} Stimaziun

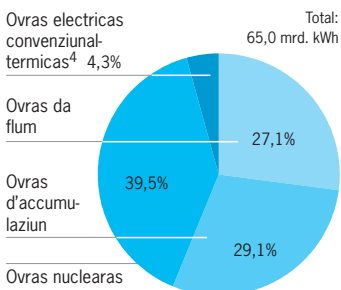
Funtaunas: UST, UPS

Consum final tenor purtader d'energia

en terajoule ¹	1980	1990	1999	2000	2001	2002
Products dad ieli	488 300	501 050	523 800	510 360	514 540	497 390
Combustibels	309 480	247 830	236 950	217 110	228 860	217 820
Carburants	178 820	253 220	286 860	293 250	285 680	279 570
Electricitad	126 910	167 670	184 370	188 540	193 500	194 500
Gas	33 740	63 430	94 940	95 220	98 840	97 160
Charvun e cocs	13 630	14 360	3 980	5 850	6 170	5 730
Laina, charvun da lain ²	9 670	17 090	20 590	19 970	21 320	21 000
Chalira a distanza	7 920	10 420	13 290	13 280	14 340	14 320
Rument e ruments industrials	3 700	8 680	14 530	15 740	16 810	16 610
Ulteriuras energias regenerablas ³	...	3 440	6 270	6 330	7 110	6 960
Total	683 870	786 140	861 770	855 290	872 630	853 670

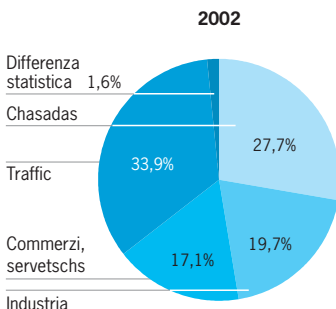
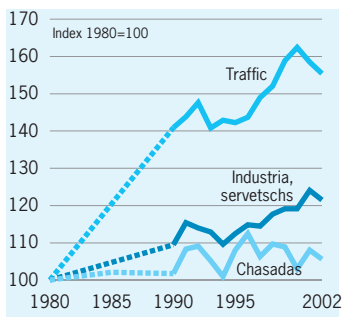
Producziun d'electricitad 2002

Facturs che influenzeschan il consum d'energia

Quai èn surtut la creschientscha economica, il progress tecnic, il traffic, il dumber da la populaziun e da las abitaziuns ed ils pretschs d'energia; ina rolla impurtanta (schebain mo a curta vista) gioga era l'aura. L'augment da l'entir consum d'energia (dapi 1970 per 45%) è en emprima lingia d'attribuir al traffic pli grond.

Consum final tenor gruppas da consumers

¹ 1 terajoule (TJ) correspunda a radund 24 t ieli dad arder u carburants dad ieli resp. radund 0,28 miu. kWh

² A partir dal 1990 nova metoda da retschertga

³ Sulegl, biogas, chalira da l'ambient

⁴ ed autras ovras electricas

Funtauna: Uffizi federal d'energia

La Svizra e l'Europa

		Svizra	Germania	Grezia
Populaziun (en 1000; fin da l'onn)	2001	7 204	82 260	10 564 ^p
Quota da las persunas sut 15 (en %)	2000	17,4	15,7	15,2
Quota da las persunas sur 64 (en %)	2000	15,3	16,2	17,3
Naschientschas (pro 1000 abitants)	2001	10,1	8,9	9,6
Naschientschas ordaifer la lètg (en %)	2001	11,4	25,0	4,3
Aspectativa da vita tar umens (en onns)	2000	76,9	74,7 ¹⁰	75,5 ¹⁰
Aspectativa da vita tar dunnas (en onns)	2000	82,6	80,7 ¹⁰	80,6 ¹⁰
Maridaglias (pro 1000 abitants)	2000	5,5	5,1	4,3
Divorzis (pro 1000 abitants)	2000	1,5	2,4	0,9
Mortalitad da pops (pro 1000 naschientschas)	2000	4,9	4,0	6,1 ^e
Saldo da migraziun (pro 1000 abitants)	2000	3,3	2,0	1,2 ^e
Esters domiciliads (en % da la populaziun)	2000	20,9	8,9	...
Persunas pro chasada	1999 [*]	2,2 ¹¹	2,2	3,0
Persunas cun diplom stgalim terziar ¹ (%)	2001	16,0	13,0	12,0
Surfatscha agrara (en % da la surfatscha totala)	1999	36,9	47,7	68,4
Surfatscha da guaud (en % da la surfatscha totala)	1999	29,0	29,0	19,9
Emissiuns da CO ₂ dependentas da l'energia (en t pro abitant)	2000	6,1	10,3	8,2
Autos da persunas (pro 1000 abitants)	2001	500	539	322
Accidents da traffic ² (pro 1000 autos da persunas)	1999	6,8	9,3	9,3
Persunas cun gudogn en l'agricultura (en %) ³	2002	4,2	2,6	15,8
Persunas cun gudogn en l'industria (en %) ³	2002	24,1	32,4	22,5
Persunas cun gudogn en ils servetschs (en %) ³	2002	71,6	65,1	61,7
Quota da gudogn ⁴ dunnas	2002	59,4	49,4	41,1
Quota da gudogn ⁴ umens	2002	76,7	65,7	60,6
Quota dals dischoccupads	2002	2,9	8,5	9,6
Dunnas	2002	3,1	8,2	14,6
Umens	2002	2,8	8,7	6,2
Dunnas en plazzas parzialas (en %) ⁵	2002	55,3	39,5	8,1
Umens en plazzas parzialas (en %) ⁵	2002	10,3	5,8	2,3
Temp da lavur emnil ⁶ (uras)	2002	41,7	39,9	41,0
Exports pro abitant (en US\$) ⁷	2001	11 353	6 934	1 034
PNB pro abitant (en US\$) ⁸	2001	31 005	26 542	16 816
PNB, creschament annual real (en %)	2001–2002	0,1	0,2	4,0
Rata d'inflaziun ⁹	2002	0,6	1,3	3,9
Deficit public (en % dal PNB)	2001	0,2	–2,8	–1,2
Daivets publics (en % dal PNB)	2001	51,4	60,2	107,0

¹ Da la populaziun tranter 25–64 onns

² Accidents cun donn da persunas

³ En % da tut las persunas cun gudogn

⁴ Persunas activas (persunas cun gudogn e dischoccupads) en % da las dunnas resp. dals umens sur 15.

⁵ En % da las dunnas resp. dals umens cun gudogn

⁶ Indicaziuns mo per occupads a temp cumplain

⁷ Export da rauba e servetschs

⁸ Per paritads currentas da la capacitat da compra

⁹ OCDE: Perspectives économiques

							
Spagna	Frantscha	Italia	Pajais bass	Austria	Svezia	Reginavel uni	Uniun europ. ^e
40 122	59 039	57 844	15 987	8 121	8 883	59 863	378 005 ^e
14,9	18,9	14,4	18,6	16,8	18,5	19,0	16,8
16,7	16,0	18,0	13,6	15,5	17,3	15,6	16,3
10,1	13,2	9,2	12,7	9,3	10,3	11,2	10,8 ^e
19,0 ^e	43,7	10,0 ^e	27,2	33,1	55,5	40,1	28,6
75,5	75,2	76,3	75,5	75,4	77,4	75,4	75,3
82,7	82,7	82,4	80,5	81,2	82,0	80,2	81,4
5,4	5,2	4,9	5,5	4,8	4,5	5,1	5,1
1,0	2,0 ¹⁰	0,7	2,2	2,4	2,4	2,6	...
3,9 ^e	4,6 ^e	4,5	5,1	4,8	3,4	5,6 ^e	4,7 ^e
8,8 ^p	0,9	3,1	3,6	2,1	2,8	2,8 ^e	3,0 ^e
2,3	5,5	...	...	9,4	5,4	...	...
3,2	2,5	2,7	2,3	2,5	2,1	2,4	...
17,0	12,0	10,0	21,0	7,0	17,0	18,0	...
59,3	54,2	54,0	47,4	40,8	7,2	70,9	44,1
31,9	31,0	23,0	10,0	38,6	74,0	10,0	34,9
7,0	6,2	7,3	11,0	8,2	5,4	8,5	8,3
451	485	574	418	514	452	464	488
5,8	4,5	6,8	...	10,6	4,1	9,9	...
5,9	4,1	4,9	2,9	5,7	2,5	1,4	4,0
31,3	25,4	31,6	21,0	28,9	23,0	24,1	28,2
62,7	70,5	63,5	76,1	65,5	74,5	74,5	67,8
41,1	49,1	36,8	55,9	50,7	58,7	54,8	47,6
65,8	62,9	61,8	74,1	68,1	66,8	70,2	65,8
11,1	8,7	9,2	2,6	4,9	5,0	5,0	7,6
16,3	9,8	12,6	2,9	4,5	4,6	4,3	8,6
7,7	7,8	7,0	2,3	5,2	5,3	5,6	6,9
17,0	29,7	16,7	72,8	35,7	32,9	44,0	33,5
2,6	5,0	3,7	21,5	5,1	11,2	9,4	6,6
40,4	37,7	38,5	38,9	40,0	39,9	43,3	40,0
2 860	4 989	4 171	13 548	8 199	8 486	4 642	6 063
20 961	25 255	26 074	27 847	27 818	25 617	24 455	24 320
2,0	1,2	0,4	0,2	1,0	1,9	1,8	0,8
3,6	1,9	2,6	3,9	1,7	2,4	2,2	...
-0,1	-1,4	-2,2	0,1	0,0	4,8	0,7	...
68,4	65,0	109,8	52,8	63,2	67,0	50,7	...

¹⁰ 1999

¹¹ Dumbraziun dal pievel 2000

^p Provisori

^e Extrapolaziun

* U davosas datas avant maun

Funtaunas: UST, AFF, Eurostat, EU, FAO, IEA, OECD, UNECE

Dumonda ed offerta, 2002

	Letgs, plazs da dormir		Pernottaziuns	
	en 1000	en %	en 1000	en %
Hotels e manaschis da cura	264	24,6	32 993	50,1
Chalets, abitaziuns da vacanzas	360	33,6	18 117	27,5
Campadis, piazzas per rulottas	207	19,3	6 808	10,3
Albierts per giuvenils	7	0,7	869	1,3
Alloschaments da gruppas	233	21,8	7 109	10,8
Total	1 071	100,0	65 896	100,0

Bilantscha dal traffic dad esters

(en miu. fr.)	1980	1990	2000	2001	2002 ^p
Entradas	5 602	10 296	13 134	12 676	12 231
Expensas	4 060	8 159	10 718	10 557	10 306
Saldo	1 542	2 137	2 416	2 119	1 925
Entradas dal turissem intern	5 200	7 400	9 678	9 671	9 680

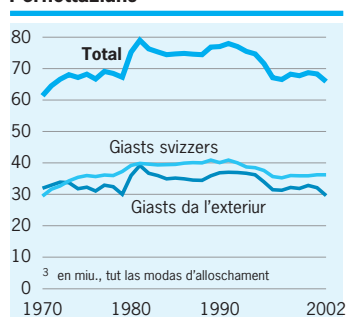
Turissem internaziunal 2002

Svizzers a l'exteriur ¹		Giasts en Svizra ²	
Frantscha	3 074	Germania	1 961
Italia	1 435	USA	689
Spagna	1 210	GB	620
Germania	1 162	Frantscha	489
Austria	817	Italia	430
GB	596	Giapun	416
USA	254	Pajais bass	290
Grezia	221	Belgia	198
Turchia	143	Spagna	145
Tailanda	129	Austria	145
Pajais bass	128	India	80
Ungaria	127	Canada	70

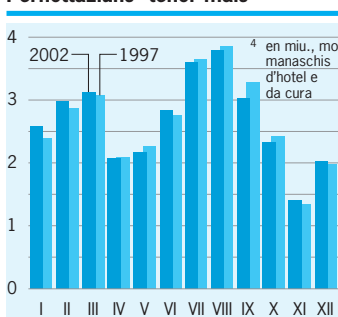
¹ Arrivadas en 1000^p
(total: 11,4 miu.)

² Arrivadas en 1000
(total: 6,88 miu.,
senza parahotellaria,
ulteriurs 6,26 miu.
giasts svizzers)

Pernottaziuns³

Pernottaziuns⁴ tenor mais

Rait en km	1970	1980	1990	2000	2002
Viafier	4 991	4 982	5 030	5 062	...
Via ¹	60 139	66 545	70 970 ¹	71 132 ^{1,2}	71 192 ^{1,2}
da quai via naziunala	651	1 171	1 495	1 638	1 706
Dumber da vehichels (via)	1970	1980	1990	2000	2003
Autos da personas	1 383 204	2 246 752	2 985 399	3 545 247	3 753 890
Motos	142 107	137 340	299 264	493 781	567 358
Vehichels per il transport da rauba	106 997	169 402	252 136	278 518	292 329
da quels autos da furniziun	...	...	196 845	227 316	241 956
Accidents da traffic sin via	1970	1980	1990	2000	2002
Accidents da traffic sin via					
cun personas blessadas	28 651	25 649	23 834	23 737	23 647
Morts	1 694	1 246	954	592	513
Blessads	35 981	32 326	29 243	30 058	29 774
grev blessads	18 314	14 782	11 182	6 191	5 931
lev blessads	17 667	17 544	18 061	23 867	23 843
Prestaziuns da traffic ³	1970	1980	1990	2000	2002
Traffic da personas viafier ⁴	9 339	9 964	12 678	14 665	...
Traffic da personas via ⁵	45 882	67 041	77 759	85 086	88 491 ^e
Traffic da rauba viafier ⁴	6 983	7 799	8 862	10 861	...
Traffic da rauba via	4 846	7 287	11 548	21 949	...

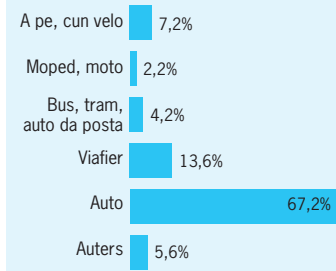
Traffic da rauba che traversa las Alps, 2002⁶

(en milliuns tonnas nettas)

	Total	Viafier Transit (%)	Midadas ⁷	Total	Via Transit (%)	Midadas ⁷
Frantscha	8,6	31,4	-6,5	25,4	32,3	-1,2
Svizra	19,1	82,7	3,8	10,6	47,2	26,2
da quai Gottard	14,2	83,1	-4,7	7,5	61,3	7,1
Austria	10,1	81,2	23,2	27,2	91,5	3,0
Total	37,7	70,8	5,3	63,2	60,3	4,5

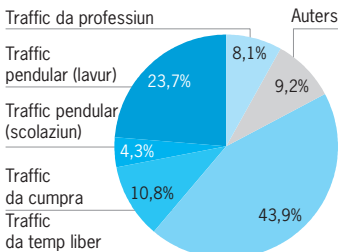
Utilisaziun dals meds da transport

Relativ als kilometers fatgs per persuna, 2000

Scopo dal transport

Relativ als kilometers fatgs per persuna, 2000 (total: 37,1 km/di)

¹ Vias communalas: stadi 1984

² Reclassificaziun da vias chantunalas e vias communalas resguardada a partir dal 1998; indicaziuns provisorias

³ En milliuns kilometers da personas resp. en milliuns tonnas kilometricas

⁴ Be viafiers

⁵ Traffic privat

⁶ Viafier: Alps Mt Cenis-Brenner; Via: Alps Fréjus-Brenner

⁷ Augment visavi 1999 en %

^e Extrapolaziun

Funtaunas: UST, UFST (Uffizi federal da svilup territorial)

Construir ed abitar

Expensas da construcziun

(en miu. fr.)	1980	1990	2000	2001	2002
Total	25 336	49 182	43 708	43 859	44 211
Expensas publicas	8 448	14 993	15 983	15 544	16 600
Construcziun bassa	5 037	7 999	10 060	9 436	10 087
da quai vias	...	...	5 221	4 289	4 395
Construcziun auta	3 411	6 994	5 923	6 108	6 513
Ulteriuras expensas	16 918	34 189	27 725	28 315	27 612
da quai abitar	...	...	17 147	17 021	16 520

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2001	2002
Chasas d'abitar novas					
cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	14 667	14 185
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	11 507	10 840
Abitaziuns novas	40 876	39 984	32 214	28 873	28 644
cun 1 chombra	2 122	2 010	528	309	360
2 chombras	4 598	5 248	1 779	1 720	1 401
3 chombras	7 094	8 937	4 630	4 440	4 230
4 chombras	11 557	12 487	10 783	10 003	9 849
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	12 401	12 804

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2001	2002
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	3 604 341	3 638 187
da quai vidas (%)	0,74	0,44	1,49	1,26	1,04

Trend ad abitaziuns pli grondas ...

Il dumber d'abitaziuns s'augmenta pli spert che quel da la populaziun. Tranter 1990 e 2000 è quel d'abitaziuns creschì per 8%, quel da la populaziun per 6%. Il dumber da persunas en media per abitaziun è sa reduci da 2,4 sin 2,3. A medem temp è la surfatscha d'abitar en media per persuna s'augmentada da 39 m² sin 44 m².

... ed a chasas d'ina famiglia

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter 1970 e 2000 da 40% sin 56%. 76% dals bajetgs novs cun abitaziuns èn oz (2002) chasas d'ina famiglia. Quai malgrà las stentas cuntrarias en la politica da la planisaziun dal territori e malgrà la stgarsezza dal terren da bajegiar.

La quota da proprietad d'abitaziuns è anc adina bassa

La gronda part da las abitaziuns (73,3%) tutga a persunas privatas (2000) – e betg, sco supponì savens, a persunas giuridicas. Tuttina è la quota da proprietad d'abitaziuns en Svizra relativamain bassa: be 34,6% da las abitaziuns abidadas permanentamain èn vegnidas duvradas il 2000 dals proprietaris sezs. Quai è lunschur la pli bassa quota en tut ils pajais europeics. Malgrà tut è la quota da proprietad d'abitaziuns s'augmentada dapi 1970, quai ch'è d'attribuir a l'augment rapid da la proprietad en condomini.

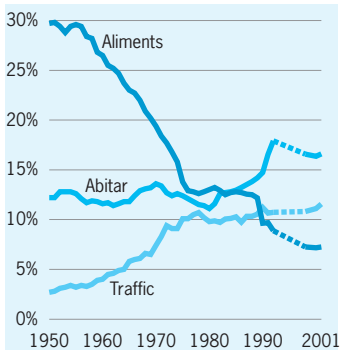
Structura d'expensas¹ da las chasadas privatas, 2001 %

Expensas da consum	63,4
Aliments, bavrondas senza alcohol	8,4
Bavrondas cun alcohol e tubacs	1,3
Vestgadira e chalzers	3,3
Abitar ed energia	17,7
Mobigliar	3,2
Tgira da la sanadad	4,5
Traffic	7,3
Transmissiun d'infurmaziuns	1,8
Divertiment, recreaziun e cultura	6,6
Furmaziun	0,4
Restaurants e chasas d'alloschi	6,5
Ulteriura rauba e servetschs	2,4

Expensas da transfer	36,6
Assicuranzas	20,9
Contribuziuns da l'assicuranza sociala	9,5
Assicuranza da malsauns (assic. da basa)	4,8
Assicuranza da malsauns (assic. suppl.)	1,9
Ulteriuras contribuziuns d'assicuranza	4,7
Taglias e taxas	13,3
Contribuziuns ed auters transfers	2,5

Expensas mensilas	
per chasada en francs	7912
Persunas per chasada	2,5

Expensas da las chasadas³

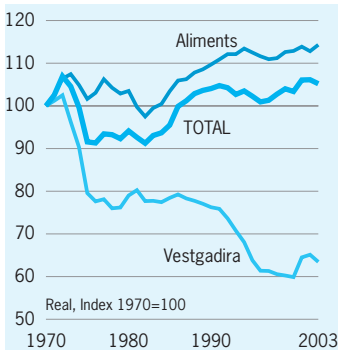
La structura d'expensas è sa midada

La quota da las expensas da consum a las expensas totalas dal budget è sa sbassada considerablmain tranter 1990 e 2001 (da 69% sin 63%). Creschida è dentant la quota da las expensas da transfer (taglias ed assicuranzas) – betg il davos pervi da las premias da las cassas da malsauns. La quota da lezzas è s'augmentada da 4,2% sin 6,7% (incl. assicuranzas supplementaras). Er entaifer las expensas da consum è la structura sa midada: las expensas per aliments, vestgadira e mobigliar èn sa reducidas fermamain; las expensas per abitar, tgira da la sanadad, transmissiun d'infurmaziuns, divertiment, recreaziun e cultura percenter èn s'augmentadas.

Svieuas dal commerzi en detagl, 2003²

Aliments e products da giudiment	1,3
Vestgadira e chalzers	-2,6
Ulteriuras gruppas	-1,3
Total	-0,9

Svieuas dal commerzi en detagl

¹ En % da las expensas totalas dal budget

² Midada reala visavi l'onn precedent en %

³ Quotas d'impurtants posts d'expensas da las chasadas privatas (emploids), 100 % = tut las expensas

Rendaquints

en milliardas francs	Entradas		Expensas		Surplis	
	2001	2004 ³	2001	2004 ³	2001	2004 ³
Confederaziun	49,4	48,2	51,1	54,2	-1,7	-5,9
Chantuns	65,2	67,3	63,9	69,7	1,3	-2,4
Vischnancas ¹	43,0	44,3	41,7	45,2	1,3	-0,9
Total²	130,9	132,8	130,0	142,0	0,9	-9,2

Daivets (en mia. fr.)

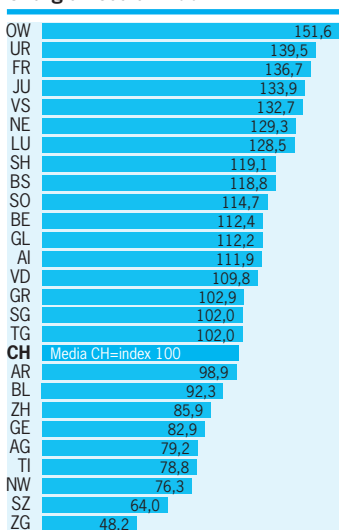
	1980	1990	2000	2002 ³	2003 ³	2004 ³
Confederaziun	31,7	38,5	105,3	122,9	124,5	128,2
Chantuns	22,4	30,5	64,3	73,4	75,4	77,8
Vischnancas ¹	23,0	29,0	38,0	38,5	40,2	41,1
Total	77,1	98,0	207,6	234,8	240,1	247,1

Structura da las entradas e da las expensas 2001

	miu. fr.	Quota confederaziun %
Entradas	130 882	37,8
Taglias	93 764	45,7
dad entradas, facultad	65 617	25,3
Taglias sin possess e sin las expensas	1 843	-
Taglias da consumaziun	26 305	100,0
Ulteriuras entradas	37 117	17,7

Expensas	129 966	39,3
Administraziun generala	8 848	21,6
Giustia, polizia	7 185	8,8
Defensiun naziunala	5 338	92,9
Furmaziun	24 074	15,2
Cultura, temp liber	4 170	18,7
Sanadad	16 856	1,3
Bainstar social	24 187	51,8
Traffic	14 097	61,6
Ambient, planificaziun territoriala	4 938	16,5
Agricultura	4 453	89,0
Expensas da finanzas	10 448	90,7
Ulteriuras expensas	5 373	65,4

Chargia fiscal⁴ 2002

Quota statala creschinta

En connex cun la creschientscha da l'economia dals davos decennis è la rolla dal stadi en Svizra – sco en la plipart dals pajais industrials – sa midada essenzialmain. Tras l'importanza pli gronda da prestaziuns d'infrastructura (p.ex. traffic, protecziun da l'ambient) e da finamiras da redistribuziun (bainstar social, subvenziuns) è la part da las expensas publicas al product naziunal brut – l'uschenumnada quota statala – creschida considerablmain ed ha cuntanschi il 2002 38,4% (1970: 26,1%).

¹ Per part stimaziuns

² Senza dumberaziuns dublas

³ Budget

⁴ Taglias sin entradas e facultad da persunas natiralas

Funtaunas: Administraziun federala da finanzas,

Administraziun federala da taglia

Summa da bilantscha e gudogns da las bancas, fin 2002

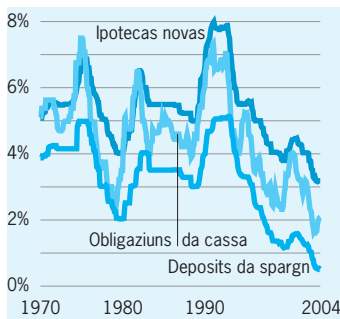
Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha		Gudogn ann. Sperdita ann.	
	1990	2002	en miu. fr.	midadas. ¹	en miu. fr.	en miu. fr.
Bancas chantunalas	29	24	312 804	2,6%	896	1 228
Bancas grondas	4	3	1 444 462	2,0%	7 048	725
Bancas reg. e cassas da spargn	204	88	78 820	1,5%	293	3
Bancas Raiffeisen ²	2	1	92 684	12,5%	429	–
Ulteriuras bancas	218	200	290 447	–7,0%	2 921	642
Filialas da bancas estras	16	25	16 436	–3,4%	117	21
Banchiers privats	22	15	16 222	–6,6%	174	0
Total	495	356	2 251 874	1,1%	11 878	2 618

Structura da bilantscha da las bancas, 2002

Activas	%
Meds liquids	0,9
Pretensiuns da palpiris monetars	3,7
Pretensiuns visavi bancas	23,5
Total credits	42,1
Pretensiuns visavi clients	17,8
Pretensiuns ipotecaras	24,3
Effectivs da commerzis en vaglias	9,8
Investiziuns finanzialas	3,5
Participaziuns	1,5
Investiziuns realas	0,9
Ulteriuras activas	13,5
Metals prezios	0,7
Total	100,0
da quai exterior	60,0

Passivas	%
Duairs da palpiris monetars	2,1
Duairs visavi bancas	24,7
Daners da clientella	51,0
Duairs en furma da spargn	10,4
Duairs en furma d'investiziuns	3,9
Ulteriurs duairs a vista	8,1
ed a temp	18,6
Obligaziuns da cassa	1,7
Emprests ed emprests ipotecars	8,2
Ulteriuras passivas	16,2
Agens meds	5,3
Metals prezios	0,7
Total	100,0
da quai exterior	55,0

Tschains da las bancas chantunalas

Curs da devisas³

	1999	2001	2003
US\$ 1	1,5027	1,6866	1,3453
Yen 100	1,3280	1,3892	1,1620
EURO 1	1,6003	1,5103	1,5210
£ 1	2,4300	2,4275	2,1974

Assicuranzas privatas 2002

(en miu. fr.)	Entradas	Expensas
Assicuranza da vita	42 630	35 652
Accidents e donns	44 209	25 958
Reassicuranza	28 347	11 356
Total	115 186	72 966

¹ Midada visavi l'onni precedent en %

² In'associazion cun 493 instituts colliads (fin da l'onni 2002)

³ Media annuala, commerzi interbancar, en francs svizzers

Funtaunas: Banca naziunala svizra,
Uffizi federal d'assicuranzas privatas

Segirtad sociala

Quint general da la segirtad sociala (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

Indicatur als pli impurtants	1990	1995	1999	2000	2001
Expensas totalas	63 207	93 828	109 120	112 818	119 385
da quai prestaziuns socialas	56 566	85 849	99 741	102 564	107 766
Entradas	86 063	115 348	129 240	134 915	141 032
Quota da las expensas socialas ¹	19,76	25,44	27,64	27,40	28,36

Expensas totalas ed entradas tenor reschims 2001

Expensas totalas, en miu. francs, senza dumbraziuns dublas

Assicuranzas	101 978	Pajaments cuntinuads dal salari	2 565
Assicuranza per vegls e surv. AVS	28 780	Prest. tenor basegn	7 203
Prevenziun professiunala PP	36 026	Prest. supplementaras PS (AVS, AI)	2 351
Assicuranza d'invaliditad AI	9 262	Agid social	2 124
Assicuranza da malsauns oblig. AMO	15 139	Politica d'asil	928
Ass. oblig. cunter accidents AOA	5 125	Autras	1 800
Ass. cunter la dischoccupaziun AD	2 880	Subvenziuns	7 639
Supplements da famiglia chantunals SF	4 328	Sistem sanitar	6 505
Assicuranzas finanzadas dal stadi	439	Autras	1 134

Entradas, en miu. francs, senza dumbraziuns dublas

AVS	29 541	AOA	6 364
PP	8 437	AD	6 602
AI	53 587	SF chantunals	4 298
AMO (LAM)	14 596	Ulteriurs reschims	17 606

Prestaziuns socialas tenor funcziuns (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

	2000	2001		2000	2001
Vegliadetgna	46 510	48 925	Famiglia/uffants	5 281	5 481
Malsogna/tgira d. sanadad	25 064	26 871	Dischoccupaziun	2 862	2 564
Invaliditad	12 818	13 783	Exclusiun sociala	3 102	2 714
Survivenza	6 347	6 781	Abitar	580	647

Entradas tenor geners d'entradas (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

	2000	2001		2000	2001
Contribuziuns socialas	70 084	76 062	Contribuziuns statalas	28 386	29 874
Patruns	38 657	42 079	Confederaziun	14 188	14 444
Lavurants	29 309	31 740	da quai per intents specifics	3 765	3 959
Independents, ulteriurs	2 118	2 243	Chantuns	10 635	11 697
Premias per chau (LAM)	10 814	11 283	Vischnancas	3 563	3 733
Retgavs da facultad	24 445	22 569	Ulteriuras entradas	1 187	1 244

Assicuranzas socialas: Retschaviders l'onn 2001 (en 1000)

AVS: ren. vegliadetgna	1 547,5	PP ³ : rentas vegliad. ⁴	412,4	AI: rentas invalid.	242,0
AVS: rentas supplement.	67,6	PP ³ : rentas surviv. ⁴	204,0	AI: rentas suppl.	160,9
AVS: rentas survivents	124,5	PP ³ : rentas invalid. ⁴	105,4	PS a l'AI	67,8
PS ² a l'AV	137,7	PP ³ : ulter. rentas ⁴	28,2	AA ⁵ : rentas surviv.	30,1
PS ² a l'AS	2,3	AD	194,6	AA ⁵ : rentas invalid.	80,7

¹ Expensas totalas en % dal PNB

² Prest. supplementaras assicuranza per vegls/ass. surviv.

³ Prevenziun professiunala

⁴ Onn 2000

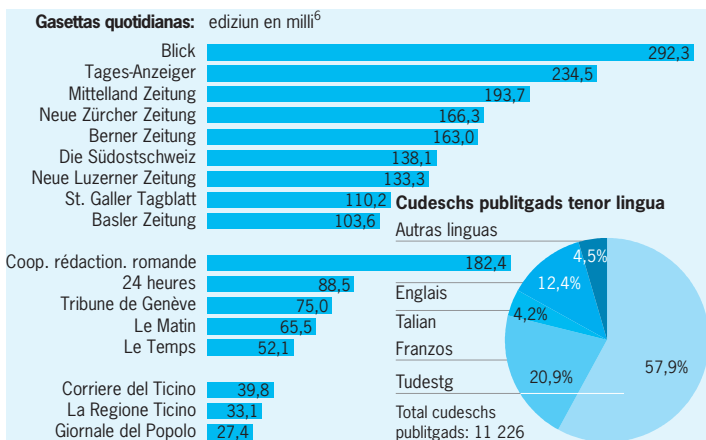
⁵ Assicuranza cunter accidents
Funtaunas: UST, UFAS

Gasettas quotidianas	Dumber dals titels			Ediziun totala en 1000			
	D ¹	F ¹	I ¹	D	F	I	R
1990 ²	93	19	5	2106,6	552,6	90,1	–
1998	61	14	4	2031,0	507,9	97,2	6,1
1999	61	14	4	2034,3	511,3	98,8	5,8
2000	60	14	4	2014,7	508,8	99,5	5,6
2001	55	12	4	2286,2	472,1	107,2	5,6

Utilisaziun da las medias en min. per di	1990			2002		
	D	F	I	D	F	I
Televisiun ³	113	129	128	141	167	177
Radio ⁴	...	...	...	111	103	108
Lectura ⁵	29	22	32	32	26	26

Gasettas quotidianas e cudeschs publitzads tenor lingua 2002

Gasettas sut squitsch

Lectura da gasettas en Svizra disponan oz d'ina purschida da gasettas main vasta che avant 20 onns. 1980 dumbrav'ins 216 unitads publicisticas (in'unitad cumpiglia tut las gasettas che collavuran sin champ redacziunal), oz (2000) èsi – suenter ina diminuziun massiva en ils onns 90 – anc 144. L'ediziun per titel munta en media a 19 000; 1980 eri pir 13 000. Anc adina predomineschan las ediziuns pitschnas: la mesadad da tut ils titels han ediziuns da stgars 5 000, e questa valur media è strusch sa midada ils davos 20 onns. Creschids èn surtut ils 25% titels cun las pli grondas ediziuns: els cumpiglian oz 81% da l'ediziun totala (1980: 78%).

¹ D signifitgescha Svizra tudestga, F franzosa, I taliana ed R rumantscha

² Per part ediziuns betg verifitgadas

³ Per persuna a partir da 3 onns en media per di, (gli-du)

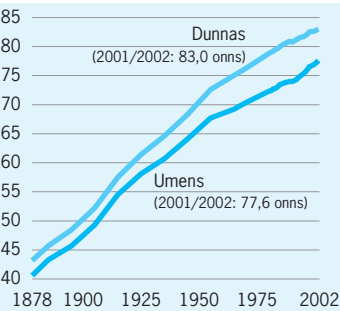
⁴ Per persuna sur 15 onns en media per di, (gli-ve)

⁵ Per persuna sur 15 onns en media per di, (gli-du)

⁶ Incl. ediziun da quellas gasettas, cun las qualas la gasetta pertutgada collavura sin plaun redacziunal (uschenumnadas unitads publicisticas).

Funtaunas: WEMF/REMP, SRG/SSR idée suisse, SLB/BN,

Aspectativa da vita

Durant il tschientaner passà è l'aspectativa da vita creschida considerablamain e quai surtut perquai che la mortalitad da pops è sa sminuida. Per las dunnas è l'aspectativa da vita creschida pli ferm che per ils umens. Lezs moran savens pli baud (avant il 70avel onn da vita) – cunzunt pervia d'accidents ed intervenziuns violentas, cancer dal lom e zirrosa epatica.

Stadi da sanadad

88% dals umens ed 84% da las dunnas inditgeschan (2002) d'avair ina buna u fitg buna sanadad e mo 3% dals umens resp. 4% da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran maldispostadads temporaras da disturbar considerablamain la lavur e la vita da mintgadi. Nus essan mintg'onni durant 11 dis incapabels da lavurar per vi da malsognas u accidents, sin nivels da furmazion pli auts main savens (8,7), sin nivels pli bass pli savens (15,6).

Malsognas infectusas¹ 2002

Infecziuns gastrointestinalas acutas	9 249
Meningitis	114
Epatitis B	165
Tuberculosa	658
AIDS	147

Accidents 2002

	Dunnas	Umens
Accidents da lavur ²	54 654	211 198
Accidents ordaifer il temp da lavur	163 566	292 163

Impedids³ 2002

Grad d'invaliditad	Dunnas	Umens
40–49%	4 173	3 373
50–66%	21 442	22 869
67–100%	70 612	97 190

Raschuns da mort 2000

Tut las raschuns da mort	Schlattaina		Gruppas da vegliadetgna		
	Dunnas	Umens	0–14	15–64	>64
Malsognas infectusas	32 134	30 411	572	10 711	51 262
da questas AIDS	375	338	15	239	459
	44	83	0	121	6
Malsognas da cancer	6 936	8 576	35	4 166	11 311
Malsognas dal sistem da la circulaziun	13 899	11 011	11	2 022	22 877
da questas malsognas dal cor	10 225	8 486	9	1 604	17 098
Accidents ed intervenziuns violentas da quai:	1 369	2 375	82	1 896	1 766
Accidents	895	1 299	67	820	1 307
Suicidis	399	979	5	970	403

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	1995	1999	2000
pro 1000 naschids vivs	15,0	9,1	6,8	5,0	4,6	4,9

¹ Cas novs da malsogna
² Incl. accidents da lavur ed accidents ordaifer il temp da lavur senza indicaziuns

³ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad
Funtaunas: UST, Uffizi federal da sanita publica, Uffizi federal d'assicuranzas socialas

Consum da drogas illegalas e da stimulants legals (2002)

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e giuvens creschids – per gronda part mo in pèr giadas u da temp en temp. Da las persunas tranter 15 e 39 onns consumeschan circa 4% almain ina giada ad emna cannabis; il 1992 eran quai pir 2%. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant che quel da cannabis. En tut fiman radund 31% da la populaziun, 26% da las dunnas e 36% dals umens. Questas cifras èn creschidas dapi il 1992, il pli marcant tar las persunas giuvnas da 15–24 onns, oravant tut tar las dunnas (dunnas: da 26% sin 35%; umens: da 36% sin 40%). La part da quels che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida sin 16% (1992: 21%). Sco alcoholics vegnan considerads en Svizra radund 5% da las persunas tranter 20 e 74 onns (umens: 8%; dunnas: 2%).

Servetschs 2002

duvrads l'onn precedent, en %	Dunnas	Umens
Consultaziuns dal medi	82,1	71,3
Dis d'ospitalisaziun	13,0	10,6

Spitals, chasas da tgira

	1996 ²	2001 ³
Total letgs da spital	47 029	44 316
da quai:		
Letgs per la tgira generala	31 665	27 433
Clinicas da psichiatria	9 096	8 293
Letgs da chasas da vegls u da tgira ...	84 421	

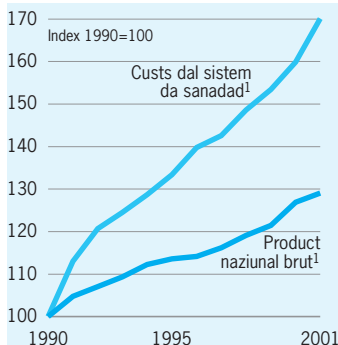
Medis

per 100 000 abitantis	1980	2002
Medis cun ina pratica	117	196
Dentists	35	44

Custs per la sanadad

en miu. fr.	1995	2001
Total	36 161	46 129
Tractament staziunar	17 334	21 805
Tractament ambulat	10 478	13 691
da quai:		
Medis	5 118	6 476
Dentists	2 630	2 929
Spitex	702	936
Autras prestaziuns ⁴	1 295	1 471
Bains da sanadad ⁵	4 304	5 830
da quai:		
Apotecas	2 707	3 399
Medis	904	1 496
Prevenziun	938	1 063
Administraziun	1 812	2 270

Augment dals custs per la sanadad

Il 2001 è vegnì duvrà 10,9% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 pir 8,3%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la purschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è perencunter il fatg che la glieud vegn pli veglia e l'augment da las prestaziuns da las assicuranzas socialas.

¹ Per pretchs currents
² H+, ils spitals da la Svizra
³ Statsanté UST

⁴ Sco analisas da labor, radiologia, transports
⁵ Medicaments ed apparats therapeutics

Scolaziun e scienza

Scolaziun: ferm federalissem

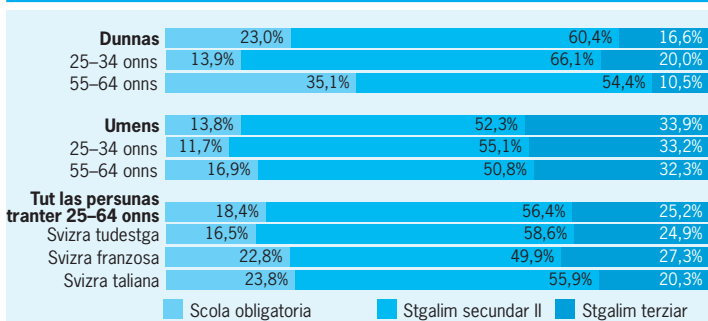
Il sistem da scolaziun da la Svizra è ordvart federalistic. La suveranità da scola han da princip ils 26 chantuns. La varietad dals differents systems da scolaziun sa manifesta cunzunt en la scola obligatoria: tut tenor chantun datti sin stgalim I da la scola secundara dus, trais u quatter tips da scola che vegnan distinguids tenor pretensiuns; era il temp total da scolaziun durant ils nov onns obligatoris variescha tranter 7 100 ed 8 900 uras per scolar.

Il sector da scolaziun svizzer sa mida: ils chantuns han reformà ils davos onns lur systems da scolaziun, structures naziunalas èn vegnidas transformadas (introducziun da la maturità professiunala e da las scolas autas professiunalas), l'interess per la scolaziun è creschì, las scolas da furmaziun generala han survegni dapli impurtanza.

Scolars e students

	en 1000			Quota da dunnas, %		
Stgalim da scola	1980/81	1990/91	2002/2003	1980/81	1990/91	2002/2003
Scolina	120,3	139,8	155,9	49	49	49
Scola obligatoria	849,6	711,9	811,3	49	49	49
Stgalim primar	451,0	404,2	469,5	49	49	49
Stgalim secundar I	362,3	271,6	291,8	49	49	50
Plan d'instrucziun spezial	36,4	36,2	49,9	39	38	38
Stgalim secundar II	299,0	295,8	308,6	43	45	48
Scolas da furmaziun generala ¹	74,8	74,5	90,2	53	55	59
Scolaziun professiunala ²	224,2	221,3	218,4	39	42	43
Stgalim terziar	85,3	137,5	186,2	30	35	44
Scolas autas universitaras	61,4	85,9	104,7	32	39	47
Scolas autas professiunalas	...	...	37,9	...	14	35
Furmaziun professiunala superiura	...	36,2	43,6	...	33	43
Stgalim indefinì	...	6,7	8,6	...	51	50
Total	1 234,1	1 291,8	1 470,6	46	46	48

Nivel da scolaziun 2002

¹ Incl. scolas per professiuns d'instrucziun e preparaziun per la maturità professiunala suenter l'emprendissadi

² Incl. imprendissadi scursani e scolaziun preprofessiunala

Scolaziuns terminadas 2002

Stgalim da scola	Total	Dunnas en %
Stgalim secundar II		
Attestat da maturitad	19 176	56,0
Patentas da scolastAs ¹	1 798	83,0
Attestat d'emprend. terminà	57 992	47,3
Attestat da maturitad profess.	8 185	37,5
Diplom da scola media comm.	2 439	57,7
Attestat d'emprend. scursani	2 251	31,3

Stgalim terziar

Scolas autas		
Diploms da scola auta prof.	4 510	26,9
Licenziats e diploms univers.	9 430	45,1
Doctorats	2 742	36,4
Furmaziun prof. superiura		
Diplom scola prof. superiura (midada en scola auta prof.)	594	61,8
Diplom scola prof. superiura	3 328	27,1
Diplom (da maister) suenter examen professiunal superiur	2 889	15,2
Certificat professiunal federal suenter examen professiunal	9 544	35,7
Diplom da form. prof. sup. betg regl. da la confederaziun	8 084	52,5

Magisters² 1998/99

Scolina	8 358	99
Scola obligatoria	72 774	59
Stgalim primar	31 823	71
Stgalim secundar I	22 594	40
Scolas cun plan d'instrucziun spezial	4 860	70
Stgalim secundar II		
Scolas da maturitad e scolas da furmaziun generala	5 516	38
Furmaziun professiunala	11 533	28
Stgalim terziar		
Scola auta universitara ³	30 083	35
Professuras	2 514	6
Ulteriurs docents	5 617	19
Assistents e collavurats scientifics	12 050	28

Perfecziunament⁴ 2002

	en % Umens	Dunnas
Total	39,3	36,8
orientà a la professiun	33,0	24,8
auter	8,0	14,7

Expensas dal maun public per l'instrucziun 2001

(en milliuns francs)

Scolina	880,3
Scola obligatoria	10 424,7
Scolas spezialas	1 002,3
Furmaziun professiunala	3 124,9
Scolas da furmaziun generala	1 919,4
Furmaziun professiunala superiura	215,8
Scolas autas	5 370,2
Ulteriur	408,1
Total	23 345,6
da quai custs da persunal	12 789,0
da quai per magisters	3 057,5

Flaivlezza da leger derasada

Tenor in'enquista da l'onn 2000 (PISA) po in tschintgavel dals giuvenils a la fin dal temp da scola obligatori chapir ed interpretar sin il pli in text tut simpel. Var 7% nun èn abels da far quai.

In pajais activ en la perscrutaziun

L'activitad da perscrutaziun e da svilup (p+s) en in'economia publica è in factur ordvart impurtant. Cun ina quota p+s da 2,7% dal product naziunal brut (2000) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2000 èn vegnids duvrads en Svizra per p+s 10,7 milliardas francs. Da quels crodan 74% sin l'economia privata e 23% sin las scolas autas; ils ulteriurs 3% sa repartan sin la confederaziun e diversas organisaziuns privatas senza intent da gudogn.

La Svizra è tradiziunalmain fitg activa a l'exteriur en il sector da p+s. Las expensas correspundentas da l'economia privata a l'exteriur han muntà il 2000 a radund 9,8 milliardas francs ed èn uschia pli autas che quellas en Svizra.

¹ Scolas primaras, economia da chasa, lavur manuala, scolina

² Quintà en pensums a temp cumplain. Furmaziun professiunala: scolas professiunalas artisanal-industrialas e commerzialas.

³ Incl. persunal administrativ e tecnic

⁴ Quota da participaziun da la populaziun da 20 fin 74 onns a curs da perfecziunament

Quotas da las vuschs da las partidas¹ tar las elecziuns dal cussegl naziunal 2003

Chantun	PLD ²	PCD	PSS	PPS	PLC	PEV	PL ³	PES ⁴	DS	UDF	Ulteriurs
ZH	16,2	5,4	25,7	33,4	–	4,1	–	9,9	0,9	2,1	2,3
BE	14,8	2,3	28,0	29,6	–	5,1	–	9,3	2,7	4,1	4,1
LU	23,1	29,4	11,1	22,9	–	0,8	–	9,8	0,4	–	2,5
UR	36,6	–	–	31,3	–	–	–	30,6	–	–	1,5
SZ	15,4	23,4	17,6	43,6	–	–	–	–	–	–	–
OW	–	66,4	–	33,6	–	–	–	–	–	–	0,0
NW	88,5	–	–	–	–	–	–	–	10,2	–	1,2
GL	–	–	67,1	–	–	–	–	–	–	–	32,9
ZG	22,4	22,9	13,4	27,7	–	–	–	13,6	–	–	–
FR	12,8	25,4	21,5	21,4	–	0,7	–	4,0	–	0,7	13,5
SO	24,0	21,0	25,4	22,5	–	1,2	–	6,0	–	–	–
BS	9,9	6,6	40,9	18,6	8,5	2,9	–	9,2	1,1	0,7	1,6
BL	19,9	10,0	24,7	26,5	–	2,7	–	12,6	2,7	–	1,0
SH	29,1	2,7	39,7	28,5	–	–	–	–	–	–	–
AR	41,1	–	19,9	38,3	–	–	–	–	–	–	0,8
AI	–	69,2	–	0,0	–	–	–	–	–	–	30,8
SG	14,7	22,2	18,4	33,1	–	1,5	–	7,1	0,8	1,1	1,3
GR	15,8	23,5	24,9	33,9	–	–	–	–	–	1,9	–
AG	15,3	15,6	21,2	34,6	–	5,2	–	6,0	1,4	0,0	0,6
TG	11,9	16,5	14,1	41,0	–	2,7	–	7,9	2,9	1,9	1,0
TI	29,8	24,6	25,8	7,6	–	0,0	–	3,0	–	–	9,3
VD	18,5	4,4	21,7	20,3	11,1	0,7	9,4	11,3	0,3	1,8	0,5
VS	17,1	47,9	19,1	13,4	–	–	–	2,6	–	–	–
NE	14,8	–	29,2	22,5	14,4	–	5,2	13,8	–	–	–
GE	7,3	11,8	24,8	18,3	16,8	–	8,1	11,2	–	–	1,7
JU	16,3	39,4	34,2	8,3	–	–	–	–	–	1,8	–
Svizra	17,3	14,4	23,3	26,7	2,2	2,3	1,2	8,0	1,0	1,3	2,5

Repartiziun dals mandats en ils cussegls federals 2003

	PLD	PCD	PSS	PPS	PLC	PEV	PL ³	PES ⁴	DS	UDF	Ulteriurs	Total
Cussegl naziunal	36	28	52	55	4	3	3	14	1	2	2	200
da quai dunnas	7	9	24	3	1	0	1	7	0	0	0	52
Cussegl dals chantuns	14	15	9	8	–	–	–	–	–	–	–	46
da quai dunnas	5	2	4	0	–	–	–	–	–	–	–	11

Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federativ che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (cussegl federal) è in'autorità collegiala cun 7 commembers (dapi il 2004 mintgamaì 2 mandats per la PLD, PSS, PPS ed 1 mandat per la PCD). Ella vegn elegida dal parlament. Lez sa cumpona da duas chombras: il cussegl naziunal (repr. dal pievel, 200 mandats) ed il cussegl dals chantuns (repr. dals chantuns, 46 mandats⁵). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

¹ Quota da las vuschs en %

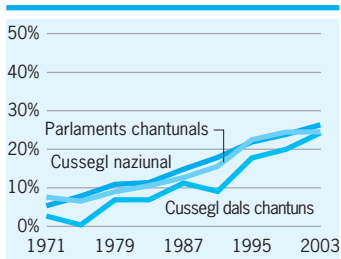
² Abreviaziuns: cf. p. 31

³ Inkl. Solidarités (1 representant/GE)

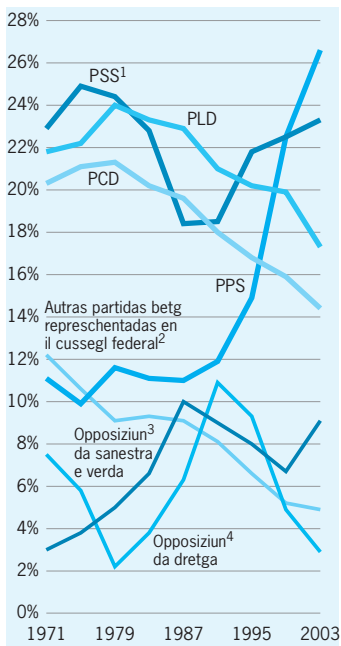
⁴ Inkl. GFV (1 representant/ZG)

⁵ 2 mandats pro chantun resp. 1 mandat pro mez chantun independentmain dal dumber d'abitants

Dunnas en ils parlaments

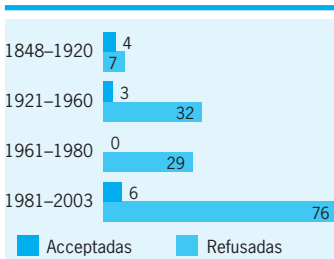

Quotas da las vuschs (cussegl nazional)

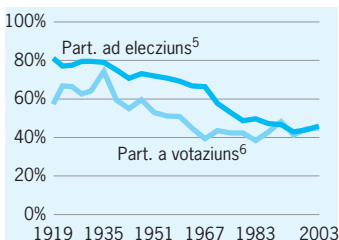

¹ Abreviaziuns:
 PLD Partida liberaldemocrata
 PCD Partida cristiandemocrata
 PSS Partida socialdemocrata da la Svizra
 PPS Partida populara svizra
 PLC Partida liberal-conservativa
 Adl Alleanza dals independents
 PEV Partida evangelica
 PL Partida da la lavur (incl. Solidarités)
 GFV Gruppas feministas e verd-alternativas

Iniziativas federalas dal pievel

Participaziuns electoralas

Il sistem da partidas

La relaziun da partidas è stada durant decennis ordvart stabila. Dapi ils onns novanta sa fa valair uss ina tendenza a dretg en il champ da las partidas burgaisas. La PPS ha pudi augmentar la quota d'electurs dapi il 1991 per passa il dubel ed è uss la pli ferma partida. Entant che ses augment è l'emprim i a quint da las pitschnas partidas da dretg, en la finala dadas ensemen er las autras partidas burgaisas PLD e PCD ed han cuntanschi a chaschun da las elecziuns 2003 in nivel minimal istoric. Cunquai ch'er las partidas sanestras e verdas èn vegnidas pli fermas dapi las davosas elecziuns, è s'augmentada la polarisaziun dal sistem da partidas.

PES Partida ecologica svizra
 DS Democrats svizzers
 UDF Unìun democratica federala
 PdL Partida da la libertad
² PLC, Adl, PES, PCS
³ PL, PSU, POCH, GFV, PES
⁴ Republicans, DS, UDF, PdL, Lega dei Ticinesi
⁵ Elecziuns dal cussegl nazional
⁶ Votaziuns federalas

Sentenzias penalas 2002

Persunas sentenziadas

Total	81 435
Quota umens (%)	85,5
<25 onns (%)	26,1
Svizras e Svizzers (%)	52,1

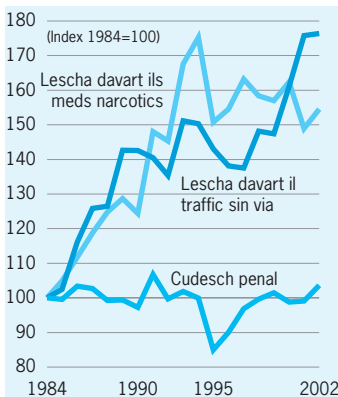
Gener da sentenzias

Chasti da praschun cundiziunà	39 093
Chasti da praschun nuncundiziunà	10 580
da quai:	
durada ≤ 3 mais	8 851
durada > 18 mais	717
Mesiras	564
Multas	31 198

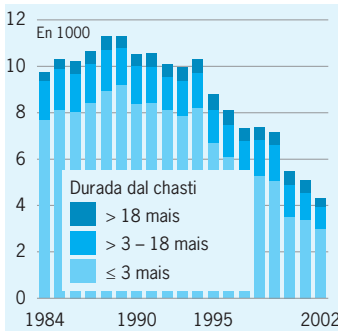
Gener da delicts

cunter il cudesch penal	23 114
da quai:	
Engol	5 579
Deturnament	764
Lesiun corporala	1 621
Mazzament intenziunà	55
Assassinat	13
cunter la lescha da traffic	45 238
da quai:	
Surpass. da las reglas da traffic	28 216
Sturnadad al guvernagl	17 519
cunter la lescha da narcotics	8 359
da quai:	
consum da drogas (senza commerzi)	3 360
cunter la lescha davart la dimora ed il domicil dals esters	9 082
cunter la lescha penala militar	789
cunter autras leschas federalas	6 446

Condemnaziuns tenor gener da lescha

Execuziun da chastis: relaschadas

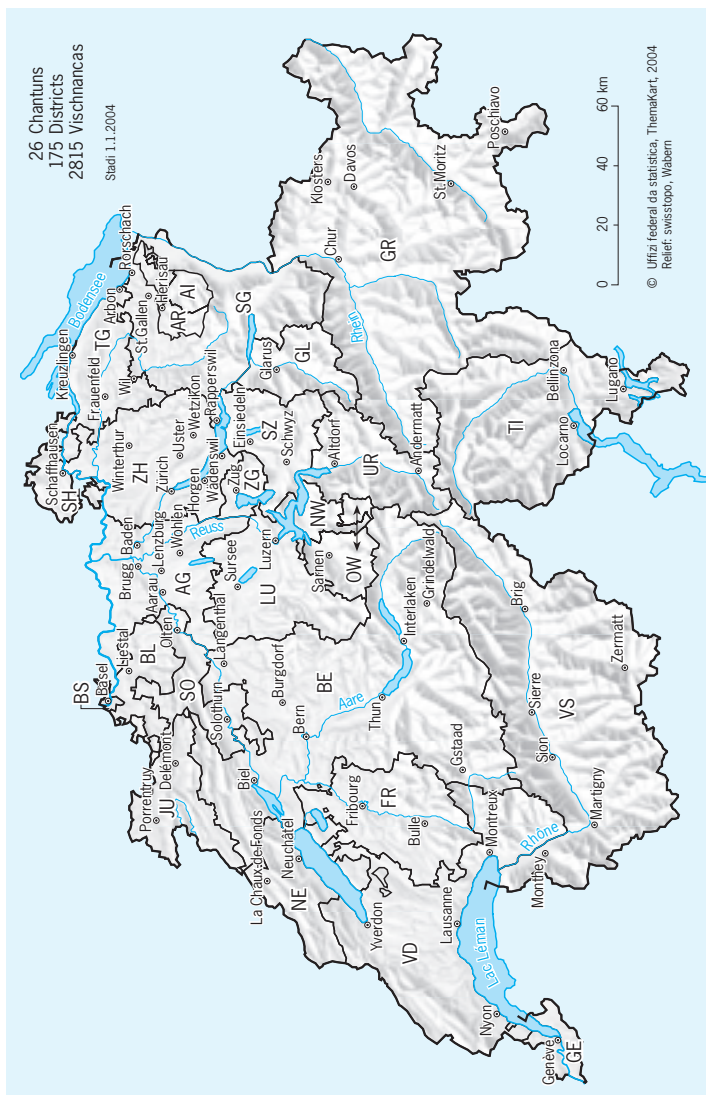
Furmas alternativas d'execuziun da chastis da praschun nuncundiziunads

En la gronda part dals chantuns èsi oz pussaivel da prestar lavur d'util public per compensar chastis nuncundiziunads che priveschan per curt temp da la libertad. Il dumber da tals engaschis s'augmenta (1996: 933; 2002: 4 084). Dapi il 1-9-1999 èsi era pussaivel d'exequir in chastis en furma da l'arrest en chasa cun surveglianza electronica. Fin ils 31-12-2002 èn 710 chastis vegnids exequids en questa moda.

Èn ils esters pli criminals ch'ìls Svizzers?

Tranter las persunas culpaivlas che vegnan sentenziadas sa chattan considerablain dapli umens che dunnas e lunschora dapli giuvens che vegls. Las differenzas tranter esters e Svizzers èn perencunter relativamain pitschnas, sch'ins resguarda las differentas structuradas da vegliadetgna e da schlattaina e sch'ins considerescha sulet-tamain la populaziun (pia cun laschar davent requirents d'asil e turists u passants).

Ils chantuns da la Svizra

Explicaziun da las abreviaziuns dals chantuns: cf. p. 4

L'Annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv e bain chapibel da la Svizra. Il cudesch en quatter colurs na cuntegna betg mo numerusas tabellas, mabain era texts detagliads cun diagrams e chartas davart ils 20 secturs tematics.

Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2004

Edi da l'Uffizi federal da statistica. Biling (tudestg/franzos), ca. 900 paginas (lià), fr. 140.– (incl. CD-ROM). Da retrair en librerias u directamain da la chasa editura Neue Zürcher Zeitung. Da retrair per e-mail: buch.verlag@nzz.ch

A l'annuari è agiuntada ina CD-ROM che cumpiglia ils cuntengns da la versiun stampada, cumplettads cun las tabellas da «Kantone und Städte der Schweiz 2004» e l'atlas statistic. Ils cuntengns èn accessibels tras diversas pussaivladads da retschertga effectivas e confortablas. La CD-ROM è adattada per tut ils computers (Windows, Mac, UNIX/LINUX), sin ils quals è installà in webbrowser (Internet Explorer, Netscape u Opera, mintgamai a partir da versiun 4), cun Java e Javascript activà.

La CD na vegn vendida suletta, ma sin la website da l'Uffizi federal da statistica è a disposiziun dapi l'avrigl 2001 in **Statistisches Lexikon der Schweiz**. El cumpiglia las informaziuns da la CD-ROM ed anc bler dapli tabellas, texts, diagrams e chartas. Il lexicon vegn actualisà ed amplifitgà cuntinuadamain. Il pretsch per novs abunents munta a fr. 140.–, per renovaziuns d'abunament a fr. 70.– ad onn (stadi 2004). Access al lexicon ed empustaziuns d'abunament: <http://www.statistik.admin.ch>

Quest tom cumplettescha ed approfun-descha l'Annuari statistic da la Svizra cun informaziuns statisticas centralas davart las regions grondas, ils chantuns e las citads grondas en passa 300 tabellas.

Kantone und Städte der Schweiz Statistische Übersichten 2004

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 432 paginas, biling (tudestg/franzos), fr. 40.–. Da retrair da l'Uffizi federal da statistica tel. 032/713 60 60 u per e-mail: order@bfs.admin.ch